

Nederlandse Voedsel- en
Warenautoriteit
Ministerie van Economische Zaken

> Retouradres Postbus 43006 3540 AA Utrecht

Ministerie van EZ
Aan de directeur DGNR-N&B
De heer drs. R. Feringa
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

**Bureau Risicobeoordeling &
onderzoeksprogrammering**

Catharijnesingel 59
3511 GG Utrecht
Postbus 43006
3540 AA Utrecht
www.nvwa.nl
T 088 223 33 33

risicobeoordeling@vwa.nl

Onze referentie
NVWA/BuRO/2015/5598

Kopie aan

Lejo van der Heiden
Annegien Helmens
Henk Groenewoud

Datum: 17 december 2015
Betreft: Advies over Invasieve exoten van EU-belang

Bijlagen

2

Geachte heer Feringa,

Hierbij bied ik u het advies aan over Invasieve exoten van EU-belang aan.

Ik vertrouw u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

prof. dr. Antoon Opperhuizen
directeur bureau Risicobeoordeling & onderzoeksprogrammering

> Retouradres Postbus 43006 3540 AA Utrecht

Ministerie van EZ
Aan de directeur van N&B
De heer drs. R. Feringa
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Advies van de directeur bureau Risicobeoordeling & onderzoeksprogrammering

Bureau Risicobeoordeling & onderzoeksprogrammering

Catharijnesingel 59
3511 GG Utrecht
Postbus 43006
3540 AA Utrecht
www.nvwa.nl

Contactpersoon

T 088 223 33 33
risicobeoordeling@vwa.nl

Onze referentie

NVWA/BuRO/2015/5598

Datum

17 december 2015

Advies over Invasieve exoten van EU-belang

Aanleiding

Sinds 1 januari 2015 is EU-verordening 1143/2014 van kracht. Deze verordening richt zich op het voorkomen en beheersen van schade door invasieve exoten aan biodiversiteit en ecosysteemdiensten. Centraal in deze verordening staat een dynamische lijst met 'invasieve exoten van EU-belang' (de Unielijst), die op 4 december 2015 werd aangenomen in het Comité Invasieve Exoten.

In 2015 is in het Comité Invasieve Exoten gesproken over de samenstelling van deze inmiddels aangenomen Unielijst. Vertrekpunt hierbij waren 51 exoten waarvan Roy *et al* (2014) concludeerden dat hiervoor adequate risicobeoordelingen bestaan conform de criteria uit verordening 1143/2014. De Europese Commissie (CIE) gaf de lidstaten in maart 2015 enkele weken de tijd om inhoudelijk te reageren op de lijst uit Roy *et al* (2014). N&B verzocht daarop Bureau Risicobeoordeling en Onderzoeksprogrammering (BuRO, Team Invasieve Exoten) aan N&B te adviseren over de vraag welke van deze exoten vanuit Nederlands perspectief kwalificeren voor opname op de Unielijst.

De informele BuRO reactie per soort (naar N&B gestuurd op 23 maart 2015), heeft BuRO nu alsnog omgezet in een formeel advies. Ten opzichte van de informele reactie heeft BuRO de inhoud op enkele punten gewijzigd op basis van nieuwe informatie.

Het onderzoek

Dit advies is voor een belangrijk deel gebaseerd op het volgende onderzoek:

- Expertpanelbeoordeling van (potentiële) risico's en managementopties van invasieve exoten in Nederland (Verbrugge *et al*, 2015).

Eind 2014 heeft de NVWA opdracht gegeven voor dit onderzoek ter voorbereiding op de discussie over de samenstelling van de eerste Unielijst. Het doel van dit

project was het Ministerie van EZ een goede inhoudelijke basis te geven voor de discussies in Brussel over de Unielijst. Binnen dit project hadden 40 experts (academici, onderzoekers en medewerkers van waterschappen, terreinbeheerders, provincies en RWS) zitting in 9 expertpanels. Elk panel leverde voor hun soortgroep(en) per soort wetenschappelijk onderbouwde informatie of *expert judgement* aan. Hierbij ging het om informatie over de risico's, pathways en mogelijke managementopties. Bij de risico's ging het primair om negatieve effecten op biodiversiteit, ecosystemen en ecosysteemdiensten binnen Nederland, conform EU-verordening 1143/2014.

Op het moment dat dit project van start ging was nog onduidelijk met welke soortenlijst de CIE de discussies over de EU-lijst zou starten. Mede daarom is ervoor gekozen een groot aantal exoten (152) te laten beoordelen door de expertpanels. Deze lijst is samengesteld op basis van: a) het hierboven genoemde rapport van Roy *et al* (2014), b) een eerder uitgevoerd horizon scanningproject (Matthews *et al.* 2014), c) risicobeoordelingen van BuRO, d) het Convenant Waterplanten, e) exoten waarvoor in Nederland al wettelijke regels gelden.

Voor dit advies heeft BuRO per soort inhoudelijk relevante informatie samengevat, die met name afkomstig is uit het rapport Verbrugge *et al* (2015). De inhoudelijke samenvatting per soort staat in Bijlage 2.

Verder heeft BuRO elke soort beoordeeld op twee criteria: 1) (potentiële) negatieve effecten in Nederland op biodiversiteit, ecosystemen en ecosysteemdiensten, 2) het handelingsperspectief voor deze soort in Nederland. Deze beoordelingsmethodiek leverde een code en kleur op. In Bijlage 1 staat deze beoordelingsmethodiek verder uitgelegd. *NB Als soorten economische waarde vertegenwoordigen, dan staat dit wel vermeld in Bijlage 2, maar de precieze omvang van deze waarde per soort is onbekend.*

Conclusies

Op basis van het uitgevoerde onderzoek concludeert BuRO dat:

- 16 van de 51 beoordeelde exoten *niet* in aanmerking komen voor plaatsing op de Unielijst;
- 11 van de 51 beoordeelde exoten *mogelijk* in aanmerking komen voor plaatsing op de Unielijst;
- de volgende 24 van de 51 beoordeelde exoten *wel* in aanmerking komen voor plaatsing op de Unielijst:

Aquatiscche planten

- *Cabomba caroliniana*
- *Hydrocotyle ranunculoides*
- *Lagarosiphon major*
- *Ludwigia grandiflora*
- *Ludwigia peploides*
- *Myriophyllum aquaticum*

Zoogdieren

- *Callosciurus erythraeus*
- *Cervus nippon*
- *Muntiacus reevesi*
- *Myocastor coypus*
- *Sciurus carolinensis*

Vogels

Terrestrische planten

- *Baccharis halimifolia*
- *Heracleum persicum*
- *Heracleum sosnowskyi*
- *Lysichiton americanus*
- *Persicaria perfoliata*
- *Pueraria lobata*

- *Corvus splendens*
- *Oxyyura jamaicensis*
- *Threskiornis aethiopicus*

Amfibieën

- *Lithobates catesbeianus*

Macrofauna

Moluscen (marien)

- *Rapana venosa*

- *Orconectes virilis*
- *Pacifastacus leniusculus*

- de lijst van 51 soorten veel soorten bevat die al wijdverspreid gevestigd zijn in grote delen van de EU. In vergelijking met exoten die nog niet op beperkt aanwezig zijn in de EU heeft plaatsing op de Unielijst voor deze categorie exoten veel minder toegevoegde waarde waar het gaat om preventie of eliminatie;
- naast de 51 soorten (Roy *et al*, 2014) ook nog andere van de 152 beoordeelde exoten (Verbrugge *et al*, 2015) (potentieel) grote negatieve effecten veroorzaken aan biodiversiteit, ecosystemen en/of ecosysteemdiensten in Nederland.

Advies van NVWA - BuRO

- Ondersteun opname op de Unielijst van de 24 exoten die volgens de uitgevoerde beoordeling in aanmerking komen voor plaatsing op de Unielijst;
- Wijs opname op de Unielijst af van de 16 exoten die volgens de uitgevoerde beoordeling niet in aanmerking komen voor plaatsing op de Unielijst;
- Inventariseer welke exoten, die t.z.t. niet op de aangenomen 1^e Unielijst staan, risicovol zijn voor Nederland en in aanmerking komen voor latere plaatsing op de Unielijst. Focus hierbij op soorten die niet of beperkt in de gehele EU voorkomen. Laat voor deze soorten risicobeoordelingen uitvoeren conform de criteria uit verordening 1143/2014;
- Verken samen met stakeholders (o.a. water- en terreinbeheerders en provincies) welke exoten – naast de soorten die t.z.t. op de aangenomen 1^e Unielijst staan – een meer gecoördineerde aanpak in Nederland of met buurlanden vereisen. Denk hierbij aan invasieve duizendknopen. De rol van de Rijksoverheid hierbij kan faciliterend zijn, zoals het beschikbaar stellen van informatie over risico's en managementopties en het laten uitvoeren van onderzoek naar nieuwe managementopties.

Hoogachtend,

Prof.dr. Antoon Opperhuizen
Directeur bureau Risicobeoordeling & onderzoeksprogrammering

Bureau Risicobeoordeling & onderzoeksprogrammering

Datum

17 december 2015

Onze referentie

NVWA/BuRO/2015/5598

Literatuur

Matthews, *et al*, 2014. Horizonscanning for new invasive non-native species in the Netherlands. Reports Environmental Science nr. 461. 114 pp.

https://www.nvwa.nl/txmpub/files/?p_file_id=2206751

Roy, H. *et al*, 2014. Invasive alien species – framework for the identification of invasive alien species of EU concern. ENV.B.2/ETU/2013/0026. 298 pp.

http://ec.europa.eu/environment/nature/invasivealien/docs/Final%20report_12092014.pdf

Verbrugge, L. *et al*, 2015. Expertpanelbeoordeling van (potentiële) risico's en managementopties van invasieve exoten in Nederland. Verslagen Milieukunde nr. 486. www.nvwa.nl/onderwerpen/ongewenste-uitheemse-planten/dossier/invasieve-exoten/nieuwsoverzicht/nieuwsbericht/2062642/reageren-op-expertpanelbeoordeling-152-invasieve-exoten-tot-1-juli-2015